

Mladi za napredek Maribora 2019

37. srečanje

ROMEO IN JULIJA Z BESEDO IN SLIKO

Književnost

Raziskovalna naloga

Avtor: SERGEJA MLAKAR

Mentor: DRAGO MEGLIČ
Šola: II. GIMNAZIJA MARIBOR
Število točk: 147/ 170

Maribor, februar 2020

Mladi za napredek Maribora 2019

37. srečanje

ROMEO IN JULIJA Z BESEDO IN SLIKO

Književnost

Raziskovalna naloga

Maribor, februar 2020

1. KAZALO

1.1 Kazalo vsebine

1. KAZALO	3
1.1 Kazalo vsebine	3
1.2 Kazalo slik.....	4
2 POVZETEK	5
3 ZAHVALA	6
4 UVOD	7
4. 1 Namen raziskovalne naloge	7
4. 2 Cilji raziskovalne naloge.....	7
4. 3 Hipoteze.....	7
5 TEORETIČNO OZADJE	8
5. 1 Življenje in delo Williama Shakespearja	8
5. 1. 1 Življenje.....	8
5. 1. 2 Delo.....	9
5. 2 Povzetek vsebine tragedije Romeo in Julija.....	10
5. 3 Obnova filma Romeo+Juliet	14
6 METODOLOGIJA DELA	18
7 PRIMERJALNA ANALIZA	19
7. 1 Primerjava zgodbe po dejanjih	19
7. 1. 1 Prolog.....	19
7. 1. 2 1. dejanje.....	19
7. 1. 3 2. dejanje.....	20
7. 1. 4 3. dejanje.....	20
7. 1. 5 4. dejanje.....	21
7. 1. 6 5. dejanje.....	21
7. 2 Primerjava dramskih oseb	22
7. 2. 1 Romeo.....	22

7. 2. 2 Julija.....	22
7. 2. 3 Očeta Capulet in Monteg.....	23
7. 3 Primerjava dogajalnega prostora in časa	23
7. 3. 1 Ples v maskah	24
7. 3. 2 Prizor na vrtu.....	24
7. 3. 3 Mercutiova smrt	24
7. 3. 4 Tybaltova smrt.....	24
7. 3. 5 Zaključek	24
7. 4 Primerjava jezika.....	25
7. 5 Primerjava idej.....	26
7. 5. 1 Primerjana ideja knjige in filma	26
7. 5. 2 Ideja v knjigi	26
7. 5. 3 Ideja v filmski upodobitvi	26
8 REZULTATI IN RAZPRAVA.....	27
8. 1 Hipoteza 1	27
8. 2 Hipoteza 2	27
8. 3 Hipoteza 3	27
8. 4 Hipoteza 4 in hipoteza 5.....	28
8. 5 Hipoteza 6.....	28
9 ZAKLJUČEK	29
10 DRUŽBENA ODGOVORNOST	30
11 VIRI IN LITERATURA	31
11. 1 Literatura	31
11. 2 Spletni viri.....	31
11. 3 Viri slik.....	31

1.2 Kazalo slik

Slika 1: William Shakespeare	8
Slika 2: Romeo+Juliet	14

2 POVZETEK

V raziskovalni nalogi smo primerjali tragedijo Williama Shakespearja *Romeo in Julija* in filmsko upodobitev režiserja Bazza Luhrmanna *Romeo+Julija*. Ker je film nastal po knjižni predlogi, sta si deli podobni, a si je režiser izvedbo in zgodbo predstavljal na svoj način in jo gledalcem predstavil drugače, kot jo je zasnoval Shakespeare. Predvidevali smo, da je na nastanek filma vplival sodobni čas, zato smo zastavili hipoteze, ki zagovarjajo spremembo vsebine in jezika. V raziskovalni nalogi smo se osredotočali na podobnosti in predvsem razlike v interpretaciji filmske zgodbe v primerjavi z dramsko predlogo. Primerjali smo dramske osebe in jih označili, opazovali razlike, ki so se pojavile v dogajalnem prostoru in času pomembnih delov tragedij, analizirali pomembne citate in jih razložili, primerjali ideji obeh del in ugotavljali, ali je vsebina filma zvesta izvorniku ali ne, in če ne, v čem se interpretacija filmske upodobitve razlikuje od Shakespearjevega dramskega dela.

3 ZAHVALA

Iskreno se zahvaljujem svojemu mentorju, ki me je pri izdelavi naloge usmerjal in jo lektoriral. Prav tako sem hvaležna za vso spodbudo, nasvete in pomoč pri pisanju naloge.

4 UVOD

4. 1 Namen raziskovalne naloge

Namen naše raziskovalne naloge se je poglobiti v delo Williama Shakespearja, Romeo in Julija (prevod: Oton Župančič), prav tako bomo podrobneje analizirali film Baza Luhrmanna Romeo+Julija. Film je nastal na podlagi drame, zato ji je vsebinsko podoben, a ni povsem enak. V nalogi bomo opazovali kraj dogajanja, značajske lastnosti oseb, sorodstvene vezi nastopajočih, jezik (ker je film igran v angleščini, bomo analizirali jezik v podnapisih in ugotovili, kateri prevod dela Williama Shakespearja je avtor podnapisov uporabil), največjo pozornost pa bomo posvetili vsebini obeh del. Opazovano bomo na koncu primerjali in ugotovili, kakšne so predvsem razlike med dramo in filmom. Želimo izvedeti, ali sta avtorja filma ohranila idejo zgodbe Williama Shakespearja ali pa sta si jo predstavljala drugače in zgodbo javnosti predstavila na svoj način.

4. 2 Cilji raziskovalne naloge

S pisanjem raziskovalne naloge želimo izvedeti več o avtorju Williamu Shakespearju, posvetili se bomo njegovemu življenju in delu. Predstavili bomo povzetek vsebine tragedije ter filmske upodobitve. Želim izvedeti, ali sodobni časi, obkroženi s sodobno tehnologijo, vplivajo na zgodbo in uprizoritev igre.

4. 3 Hipoteze

Hipoteza 1: Film je nastal v sodobnejšem obdobju, zato menimo, da so zunanje okoliščine vplivale na vsebino in prikaz določenih dogodkov v zgodbi.

Hipoteza 2: Kraj dogajanja bo spremenjen.

Hipoteza 3: Ker sta avtorja filma za motiv izbrala že napisano delo, se sorodstvene vezi ohranjajo.

Hipoteza 4: Jezik ostaja nespremenjen, v primeru da je bil uporabljen prevod Otona Župančiča.

Hipoteza 5: Če bo uporabljen prevod drugega avtorja, bodo deli v filmu, kjer se jezik ne bo skladal z napisano knjigo.

Hipoteza 6: V nasprotju z vsebino se v filmski upodobitvi glavna ideja zgodbe ohranja.

5 TEORETIČNO OZADJE

5. 1 Življenje in delo Williama Shakespearja

5. 1. 1 Življenje

V obdobju angleške renesanse je dramatika doživljala velike spremembe. Leta 1558 je prestol zasedla kraljica Elizabeta I. S povečanjem bogastva v višjih slojih se je povečalo tudi zanimanje za gledališče (Logar, 1999, str. 15, 16).

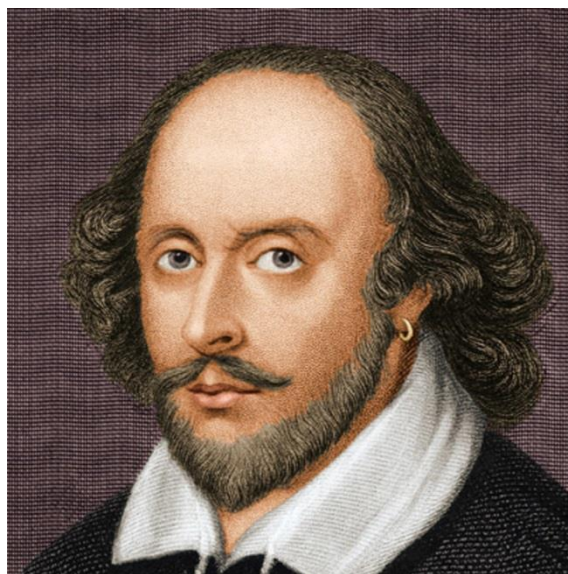
V tem obdobju se je rodil William Shakespeare, in sicer 23. aprila 1564 v trgovskem mestecu Stratford. Bil je 3. otrok v družini in najstarejši sin. Živel je v ugledni družini Johna Shakespearja ter Mary Arden (Logar, 1999, str. 19).

Kot otrok si je ogledoval dramske igre potujočih dramskih predstav in tako vstopal v svet dramske umetnosti. Šolal se je v lokalni osnovni šoli in na nižji gimnaziji, vendar je moral šolo že pri 16 letih predčasno zapustiti zaradi denarne stiske v družini.

Komaj 18 let star se je moral poročiti z osem let starejšo Anne Hathaway. Z ženo je imel 3 otroke – Sussano ter dvojčka Hamnet in Judith. Kmalu po njenem rojstvu je odšel v London, kjer se je kasneje preživljal kot igralec, režiser, dramaturg in dramski pisec (Logar, 1999, str. 19).

Leta 1599 si je njegov oče pridobil plemiški naslov, tega leta pa je Williamu umrl sin Hamnet. Da bi prebolel bolečino, se je poglobil v svoje delo, si hitro večal premoženje in že naslednje leto kupil hišo v rojstnem Stratfordu (Logar, 1999, str. 20).

Začetki Shakespearovega pisateljstva segajo v konec 16. stoletja. Napisal je dolgi pripovedni pesnitvi *Venera in Adonis* (1593) in *Ugrabitev Lukrecije* (1594), zbirko sonetov (1609) in 37 dram (1590 do 1613). Značilnost pisateljevih dram je, da jih je pisal za uprizoritve in ne za knjižne izdaje. Prva knjiga, v kateri je zbranih 36 njegovih dram (manjka le romanca Perikles), je izšla šele sedem let po njegovi smrti. Prav zaradi pomanjkljive dramatikove skrbi za lastno delo je bilo pozneje težje dela kronološko razvrstiti. Vse drame imajo pet dejanj in različno število prizorov. Ti ne prekinjajo dramskega dogajanja, saj se pogosto spremeni le prostor in nastopajoče osebe (Logar, 1999, str. 21, 23).

Slika 1: William Shakespeare

5. 1. 2 Delo

Najbolj znana dela Williama Shakespeara so navedena kronološko:

- Romeo in Julija (1593),
- Dva plemiča iz Verone (1591),
- Beneški trgovec (1595),
- Ukročena trmoglavka (1596),
- Veliko hrupa za nič (1599),
- Dvanajsta noč (1599),
- Hamlet (1602) (Wikipedia, 2019).

Za Shakespearja je značilno podrobno obravnavanje moralnih problemov, odlično poznavanje človekove narave in značajev, nazorno in barvito prikazovanje dogodkov in okolja ter boga in metaforičen jezik. Njegove gledališke igre so napisane deloma v verzih, deloma v prozi (<http://www2.arnes.si/~omislinjamb/spletne/zala/dela.htm>).

"Shakespeare ni le pisal in igral za neusmiljeni trg komercialne zabave, njegove drame so izražale tudi močno zavedanje politične in družbene resničnosti njegovega časa [...]. Shakespeare se je moral dotakniti najglobljih strasti in strahov svojega občinstva in njegov nenavadni uspeh v lastnem času kaže, da mu je to sijajno uspelo" (Greenblatt, 2016, str. 9).

5. 2 Povzetek vsebine tragedije Romeo in Julija

Dramo, ki sem jo brala je napisal William Shakespeare in jo leta 1999 prevedel Oton Župančič. Sestavljena je iz štirih dejanj in različnih število prizorov.

Zgodba se dogaja v Veroni, v mestu v Italiji. V prologu je bralcu predstavljen okvir zgodbe – že na začetku izvemo, da sta družini Capulet in Monteg sprti. Predstavljena je okvirna dolžina drame. V prvem prizoru se družini že tretjič spopadeta, kar kaže, da živita v sporu in sovraštvu. Knez jim tokrat zagrozi, da bo tisti, ki bo povzročil še en spopad, obsojen na smrtno kazen. Romeo, prizadet in osamljen, v boju ni bil prisoten. Ko je vsega že konec, se pojavi in stopa proti Benvoliu. Zelo je potrpt, saj mu njegova ljubljena Rozalina ni izkazala ljubezni, pravi »Amorjevih brani se strel, podobna boginji Diani'«¹. S tem želi povedati, da v njuni zvezi ljubezni in čustev ni. Boginja Diana je bila rimska zaščitnica poroda in devištva, po tem sklepam, da Rozalina ni želela imeti spolnih odnosov z njim in mu ni izkazovala ljubezni. Prav to pa je vir njegove depresije. Benvolio, njegov dober prijatelj, mu obljubi, da mu bo ostal zvest dolžnik, na njegovi življenjski poti. Kasneje mu predlaga, naj se skupaj z Mercutiom udeležijo Capuletove zabave v maskah, pove »[...] in ona komajda kos bo kateri«². S tem želi Romea razvedriti in mu povedati, da so na svetu še druga dekleta, ki so veliko lepša od Rozaline, vendar tega do zdaj ni opazil, ker je imel oči uprte le na Rozalino.

V tretjem prizoru bralec spozna Julijo, ki ji mati že na začetku omeni poroko in jo sprašuje, kaj meni o njej. Julija je še premlada za poroko; po Capuletovih besedah »Otroku mojemu je svet še tuj [...], preden nam za nevesto dozori«³. Ko se zabava začne, Capuletova žena zapusti sobo.

Na zabavi stoji Julija ob vitezu, ko jo Romeo opazi. Zaljubi se na prvi pogled in v trenutku pozabi na Rozalino. Romeo jo ogovori. Prvič se poljubita, a ju zmoti pestunja Dojka, ki želi Julijo. Romeo izve, da je Julija Capuletova hčerka, Juliji pa Dojka pove, da je Romeo iz družine Monteg, kar pomeni, da ne bosta morala biti skupaj oz. da njuni starši ne smejo izvedeti za 'prepovedano' zvezo. Še isto noč se Romeo prikrade na njen vrt in jo posluša, ko govori. Pravi, da je vanj zaljubljena, le njegovo ime je ovira, pove »Samo ime je tvoje moj sovražnik«⁴. Ker sta družini sprti, starši ne bi dovolili zveze ali poroke s sovražnikovim otrokom. Vendar za zaljubljenca to ni prevelika ovira. Odločita se, da se bosta naslednji dan poročila na skrivaj.

¹Shakespeare, 1999, str. 67

² Shakespeare, 1999, str. 71

³ Shakespeare, 1999, str. 68

⁴ Shakespeare, 1999, str. 89

Zjutraj Romeo odide k Lorenzu, župniku, in mu pove za včerajšnjo prigodo. Lorenzo je sprva zgrožen in se s poroko ne strinja, meni namreč, da mladostniki ne ljubijo več s srcem, temveč z očmi. Potem pa pomisli in ugotovi, da je morda poroka dveh sovražnih si družin nekaj dobrega, Romeu pove »[...] morda ta zveza v srečo se obrne, da sprti hiši spet v ljubezen strne«⁵. Lorenzo upa, da ko bo čez nekaj časa razglasil poroko otrok, se bosta družini pobotali in ugotovili, da je ljubezen pomembnejša od sovraštva. Po pogovoru z Lorenzom pestunja obišče Romea, ta pa ji pove kraj in uro skrivne poroke. Ker je Julija poslala Dojko in Petra, njenega slugo, k Romeu, lahko sklepamo, da je Dojka vedela za njun dogovor o poroki in se z njim strinjala ali pa mu ni oporekala. Novice pridejo do Julije in že zvečer ju Lorenzo zakonsko združi. Sedaj ko je Romeo poročen s Capuletovo, njeni sorodniki niso več njegovi sovražniki, kar pokaže že v naslednjem prizoru, ko se spoprime s Tybaltom. »Tybalt, vzrok, ki ga imam, da te ljubim, opravičuje, da ne planem, v srd na tak pozdrav [...]«⁶. Ker se Romeo iz ljubezni, ki jo čuti do Julije, ne želi spopasti s Tybaltom, tega napade Mercutio. Julijin bratranec mu vzame življenje, za kar pa se Romeo maščuje in ubije Tybalta. Tybaltova smrt v zgodbi predstavlja prvi tragični moment, saj knez obsodi Romea na izgon iz mesta, kar pa sam enači s smrtjo, saj ne bo več videl svoje predrage žene. Kesa se pri Lorenzu, ki ga spametuje in mu reče, da mora sedaj v najtežjem trenutku stati Juliji ob strani. Romeo ga posluša in z Dojko, ki pride ponj, odide h Capuletovim.

Sledi vrh tragedije, poročna noč, ko mladoporočenca prvokrat preživita noč skupaj, preden Romeo zapusti Verono in s tem tudi Julijo.

Lepoto ljubezenskega razmerja kaže na to, da se resnična ljubezen ne jemlje, temveč se daje drugemu, je polna odrekanj in žrtvovanja. Ko se prične svitati, si Julija prizna resnico, da se bliža trenutek, ki ju bo ločil. Ta odlomek je eden najlepših ljubezenskih prizorov, vrh dogajanja pa se prevesi v tragičen konec (Jurak, 1999, str. 233).

Po Romeovem odhodu v sobo stopi Julijina mati. Pove ji, da sta se z očetom odločila, da se bo v četrtek poročila s Parisom. Julija, katere ljubezen je predana Romeu, se upre in odločitvi nasprotuje, kar vodi v velik spor z očetom. Kasneje staršema sporoči, da se s poroko strinja, čeprav ve, da tega ne bo storila. Odpravi se v cerkev k Lorenzu po nasvet in tam sreča svojega zaročenca. Poljubi jo, potem pa ju z župnikom pusti sama, da lahko Julija v miru opravi spoved.

⁵ Shakespeare, 1999, str. 97

⁶ Shakespeare, 1999, str. 110

Vendar se ta ni prišla spovedat, prišla je po nasvet, po rešitev, saj je Lorenzo poleg Dojke edini vedel za poroko z Romeom. Ker je bil Lorenzo dober zeliščar, je vedel, kako narediti napitek, ki jo bo ohromil za 24 ur, potem pa se bo brez posledic zbudila.

Julija se seveda z načrtom strinja. Ko se bo zbudila, jo bo ob grobnici pričakal Romeo in skupaj bosta pobegnila iz Verone, vsaj takšen je bil načrt. Lorenzo Juliji izroči strup in odide. Romeu napiše pismo z načrtom in upa, da bo v Mantovo prispelo pravočasno.

Prvi tako imenovani zaviralni dogodek predstavlja čas, ko Julija spi napoj. »[...] Romeo, pridem! S tem napijem tebi«⁷. S temi besedami je končala svoje misli in izpila uspavalno iz stekleničke. Zjutraj je v sobo stopila Dojka, da bi jo pripravila na poroko. Ugotovila je, da je mrtva, in takoj poklicala družino. Kljub temu da sta se Julija in njen oče sprla, predvidevamo, da jo je še vedno imel rad in jo je spoštoval, saj ji je, ko je ugotovil, da je mrtva, rekel, da je najžlahtnejša cvetlica vseh livad. Kasneje sta se pogovarjala Capulet in brat Lorenzo, ki uradno še ni vedel za Julijino smrt. Ko mu je Capulet povedal, kaj se je zgodilo, je Lorenzo naročil družini in ostalim, naj spremijo truplo h grobu.

Romeov prijatelj Baltazar je za Julijino smrt izvedel, preden je prišlo pismo do Romea. Ker ta ni vedel za načrt, je bil zelo pretresen. Želel se ji je pridružiti, zato je odšel k lekarju po močan strup, ki bi ga pokončal po enem požirku. Prodajalcu je ponudil veliko vsoto denarja, tako da je napitek dobil brez težav.

Ko je prišel h grobu, ni šlo vse najbolj tekoče in brez motenj, kot bi si obupan, žalosten, željan smrti Romeo želel. V cerkvi je bil Paris, ki je žaloval in mislil, da je vzrok Julijine smrti žalovanje zaradi Tybaltove smrti. Ko je videl Romea vstopiti, je postal jezen in se je želel za Julijino smrt maščevati. Ko mu Paris pove, da more umreti, mu ta odgovori: »To moram res, zato sem prišel sem«⁸. Romeo mu je razkril, da je prišel umret, a mu je v boju proti Parisu, volja in želja po zadnjem ogledu Julije dala moč, da ga je premagal.

Romeo je stopil h grobu in takoj postal prevzet z Julijino lepoto, začel je opisovati njene dobre lastnosti in jo povelečevati. Spije napitek, Julijo še zadnjič pred smrtjo poljubi in mrtev obleži ob njej v grobu. Baltazar je med tem časom opozoril Lorenza, da je Romeo v grobnici, vendar ni smel vstopiti. Ko Lorenzo stopi v grobnico, vidi mrtvega Romea in Parisa, v tem času pa se Julija že predrami. Ko ob sebi zagleda mrtvega Romea, ne vidi več smisla v življenju. Lorenzo pobegne, ker sliši zvoke od daleč, Julija pa opazi prazno stekleničko strupa. Jezna, da je Romeo spil ves strup

⁷ Shakespeare, 1999, str. 142

⁸ Shakespeare, 1999, str. 156

sam in jo zapustil samo, ga poljubi, upajoč, da so na njegovih ustnicah ostali sledovi strupa, vendar ni imelo učinka. Ker ni želela živeti v svetu brez Romea, je vzela nož in se zabodla. Tako se je življenje končalo tragično za oba glavna junaka zgodbe.

Ko je sluga privedel ljudi v cerkev, so pred očmi zagledali grozljiv prizor – mrtvega Parisa, Romea in zabodeno Julijo. Lorenzo je povedal za skrivno poroko in za zaigrano Julijino smrt. Knez je družini vprašal, kaj je njuno sovraštvo povzročilo, in jima predlagal premirje. Družini sta ugotovili, da je bila ljubezen otrok močnejša od nesporazumov, sovraštva in imen, ki sta ju nosila. Očeta sta sprejela premirje in se pobotala.

5. 3 Obnova filma Romeo+Juliet

Film, Romeo+Juliet je bil posnet leta 1996. Je ameriški romantični in kriminalni film, ki ga je režiral in po Shakespearovi dramski predlogi napisal scenarij Baz Luhrmann. Glavna igralca sta Leonardo DiCaprio, ki igra Romea, in Claire Danes, ki igra Julijo.

Zgodba se začne z uvodnim stavkom, ki nam tako kot v drami predstavi okvirno dolžino zgodbe, kraj ter odnos med družinama. V prvem prizoru se Capuletovi in Montegovi spopadejo na bencinski črpalki, kjer povzročijo veliko škode in zanetijo požar. Ustavi jih policija in jim ukaže, da ne smejo več začeti spora v tem

Slika 2: Romeo+Juliet

mirnem kraju, sicer bodo dejanje plačali s smrtjo. Montegova starša skrbi za Romea, saj pravijo, da je zadnje čase potr in žalosten, Benvolia, Romeovega bratranca, pa zato prosita, naj gre k njemu in se z njim pogovori. Nečak ju posluša ter odide na plažo k Romeu. Ta je potr in ne vidi smisla v življenju. Rozalina, njegova ljubljena, mu namreč ne izkazuje ljubezni. Benvolio ga želi razvedriti, vendar mu to ne uspeva najbolje, ko pa na televiziji vidi povabilo na zabavo v Mercutiovi hiši, si misli, da bi to Romea spravilo v dobro voljo. Zato se s prijateljem Mercutiom odločita, da se bodo zabave v maskah udeležili, kljub temu da je vstop Montegovim prepovedan. Romeo seveda sprva ni bil takoj za, a je na koncu rekel: »Grem tja, a ne drugih ogledovat; blišč nje uživat, ki imam jo rad«⁹. Kljub Benvoliovim besedam meni, da bo na plesu občudoval lepoto svoje izbranke in ne krasot drugih.

V Capuletovi hiši se Julija, mati in ostali člani družine že pripravljajo na zabavo. Mati Juliji pove, da jo želi Paris zasnuti. Ta ne govori veliko, zato jo mati zapusti in zabava se začne.

Mercutio in Romeo se pred plesom pogovarjata o sanjah. Prijatelj ga želi razvedriti, zato mu da drogo, s katero naj bi pozabil na težave. Romeu to na plesu ne ustreza, zato se gre v kopalnico ohladit. In to je bilo pomembno dejanje, ki je povzročilo srečanje Romea in Julije. Zagledala sta se skozi akvarij in se nekaj časa ljubeče pogledovala, potem pa je morala Julija oditi na ples s Parisom.

⁹ Romeo+Juliet, 1996

Romeo jo ves čas ljubeče gleda in ona njega nazaj. Ko se ples konča, jo Romeo povleče k sebi, pozabi na Rozalino in jo poljubi, v trenutku se zaljubita. Dojka želi z Julijo govoriti, zato jo povleče stran od Romea. Pove ji, da je Montegov sin, kar pa je Julijo razžalosti. Tudi Romeo izve, da je Julija Capuletova. Mercutio ga izvleče iz hiše in njuna pogleda se ločita. Romeo si je želi videti, zato pobegne iz avta prijateljev, prepleza ograjo in stopi na Julijin vrt. Želi splezati na njen balkon, ampak ta prej stopi ven in začne govoriti. Romeo jo posluša, in ko sliši, da Julija reče, da ga ljubi, se ji pokaže. Pove, da bi zanjo zamenjal ime, se svojemu odpovedal, samo da bi bila lahko skupaj. Potem padeta v bazen in se poljubljata, po prvem ljubezenskem prizoru se dogovorita za poroko in odideta. Naslednji dan Romeo odide k Lorenzu in mu pove za Julijo. Lorenzo je seveda zgrožen, saj meni, da mora človek ljubiti s srcem in ne z očmi, Romeo pa je storil ravno nasprotno, saj se je zaljubil na prvi pogled: »Pogled, nikdar, povej. Lepote prave ni bilo doslej«¹⁰. Pove, da do tega trenutka ni videl prave lepote, iz česar sklepamo, da se je zaljubil v njen videz in ne njeno notranjost. Ko pa je na njenem dvorišču spoznal še njen značaj, se je pri priči želel z njo poročiti. Vendar se potem župnik zamisli in ugotovi, da bi morda poroka sovražnih si družin okrepila in poboljšala njune odnose, zato se na koncu s poroko strinja.

Dogajanje se prenese na plažo, kjer Dojka poišče Romea, da jo obvesti o času poroke. Julija doma že vsa nestrpna čaka na Dojkin odgovor, in ko se ta le vrne domov, ji ga ne želi povedati; izziva jo in spreminja teme pogovora, ko pa se Julija naveliča, ji pove, da se dobita ta dan popoldne v cerkvi. Na poroki so prisotni Lorenzo, Dojka, njen sluga, Julija, Romeo in Baltazar.

Ta večer se Mercutio in Benvolio pogovarjata o Capuletovih, kako sta slišala govornice, da Tybalt želi izzvati Romea na boj. Mercutio začne grdo govoriti o njem in prav v tem trenutku se Tybalt tudi pojavi. Želita se spopasti, a pride Romeo. Tybalt ga pozdravi kot barabo. Romeo se ne razjezi, saj sedaj, ko se je poročil z Julijo, spoštuje tudi njene sorodnike in jim ne želi storiti ničesar slabega, saj bi to prizadelo njegovo ženo. Ker Tybalt napade in začne Romega pretepati, ga Mercutio brani in Tybalta skoraj ubije, ampak mu Romeo to prepreči, v tem času pa Tybalt že zabode Mercutio, ki kasneje umre. Romeo se želi maščevati in se zapelje z avtom za Tybaltom.

Kasneje zvečer se z avtomobilom zaleti vanj. Ker pa je Tybalt še vedno živ, ga še trikrat ustrelji in se tako maščuje za Mercutiovo smrt. Šef policije ga po preučitvi dogodka obsodi na izgon iz Verone; če ga bodo naslednji dan ob zori videli hoditi po ulicah mesta, pa ga bodo obsodili na smrt.

¹⁰ Romeo+Juliet, 1996

Romeo sedi pri Lorenzu v sobi in že ve, česa je obsojen. »Izgnan od tod je iz sveta izgnan, s sveta izgnanstvo pa je smrt«¹¹, pove Romeo. Ne vidi več upanja in bi raje umrl, kot pa šel v drugo deželo. Na vrata potrka Dojka in pove, da Julija doma joka, vendar ne za bratrancem, temveč za možem. Meni, da bi jo prihod ljubljenega razvedril in ji olajšal dušo. Lorenzo Romea spametuje in mu pove, da naj do zore odide iz mesta in se odpravi v Mantovo.

Julija v sobi moli, ko skozi okno pripleza Romeo. Skupaj preživita noč, v tem času pa se oče s Parisom dogovori, da se bo ta poročil z njegovo hčerjo, in sicer v četrtek, saj bi jo po očetovem mnenju to razvedrilo.

Ko se Romeo in Julija zjutraj poslavljata, ju zmoti Dojka in napove prihod matere. Romeo se hitro obleče in odide skozi okno. Ko vstopi mati, ji pove za očetovo odločitev – poroko s Parisom. Julija novice ni vesela, zato se z očetom spre. Dojka jo kasneje 'prepriča', da je Paris dober človek in da bi bil boljši mož od Romea. Julija pove, da bo stopila k župniku, ki ji bo dal blagoslov, čeprav sama ve, da ga pojde prosit za nasvet.

Ko stopi v cerkev, je tam tudi njen zaročenec. Pove ji za poroko in odide, saj misli, da je Julija prišla k spovedi, tega pa ne želi motiti. Julija Lorenzu pove, da ne vidi rešitve in da če ji on ne želi ali ne more pomagati, bo storila po svoje. »Če z modrostjo pomagati ne moreš, reci, da moj sklep je moder«¹². Julija želi umreti, zato je njen edini sklep, kako naj se iz zapletenega položaja reši, takojšnja smrt. V roke vzame pištolo, a jo Lorenzo na srečo ustavi in ji pove za načrt, ki ga je skoval; spi je naj napitek, ki ga je pripravil, in za 24 ur bo izgledala, kot da je mrtva. Ko jo bodo zjutraj videli starši, jo bodo nesli v grobnico. Lorenzo bo za načrt sporočil Romeu, ki jo bo, potem ko se bo zbudila, pričakal in skupaj bosta pobegnila nekam, kjer bosta lahko živela skupaj. Julija zvečer spi napoj.

V sobo stopi prvi Lorenzo, ki pošlje Julijo v grob. Vse bi šlo po načrtu, če ne bi Baltazar, ki obvešča Romea o dogodkih v Veroni, videl Julijino smrt. Odhitel je k Romea in mu povedal, kaj se je zgodilo. Ker Romeo ni dobil Lorenzovega pisma, je bil zelo obupan. Odpravil se je v Verono k lekarju. Ponudil mu je veliko denarja za najmočnejši strup, ki ga ima, da ga bo lahko popil in umrl ob Juliji. Ker sta ljudstvo in policija izvedela za Romeovo prisotnost v mestu, so ga začeli loviti s helikopterji, z avtomobili in s posamezniki. Po vseh preprekah in ovirah um je le uspelo priti k svoji ljubljeni in domnevno mrtvi Juliji. Uleže se ob njo in jo hvali in ljubkuje. V trenutku ko se odloči, da bo spil napoj, se Julija zbudi in ga opazi, a je že prepozno; Romeo je spil strup in sedaj

¹¹ Romeo+Juliet, 1996

¹² Romeo+Juliet, 1996

bo umrl. Julija brez Romea ne želi živeti, zato vzame pištolo, ki leži zraven, in se ustrel. Po njuni smrti se v filmu zavrtijo njuni spomini, skupni dogodki in prigode.

Zdravniki trupli kasneje odnesejo, policist pa se pogovori z očetoma. Pove jima, da sta zaradi njunega sovraštva morala umreti njuna otroka. Očeta se le spogledata, vendar ne sprejmeta sporazuma.

6 METODOLOGIJA DELA

Pred pisanjem raziskovalne naloge smo najprej prebrali knjigo. Pri prvem branju je nismo podrobno analizirali, temveč smo se osredotočali na njeno vsebino. Po branju smo napisali osnutek tragedije; zajeli smo potek zgodbe, razmislili, kateri dogodki predstavljajo zasnovo, vrh in razsnovo. Menimo, da nam je ta osnutek pripomogel k podrobnemu razumevanju drame in kasnejši podrobni analizi. Po napisanem osnutku smo se lotili podrobne analize vsebine, jezika pisanja (sloga in besedišča), značilnosti in sorodstvenih vezi dramskih oseb, dogajalnega prostora in časa, konca in ideje drame.

Filmsko upodobitev *Romeo+ Julija* smo pogledali po prebrani knjigi, saj smo menili, da je bolje najprej preučiti izvirnik zgodbe, ki ga je napisal William Shakespeare, in kasneje izvedeno priredbo, saj bomo tako zgodbo v filmu bolje razumeli in jo lažje primerjali z dramsko predlogo. Pri prvem ogledu filma smo opazovali podobnosti in razlike med vsebino predvajanih prizorov in drame. Film smo si nato ogledali še enkrat in se lotili podrobnejše analize. Opazovali smo spreminjanje dogajalnega prostora in časa, značajske lastnosti in sorodstvene vezi dramskih oseb ter prikazan konec in razplet drame. Jezik in slog v upodobljeni zgodbi smo proučili kasneje, ko smo ugotovili, kateri prevod je bil uporabljen v izbranih slovenskih podnapisih.

Ko smo obe deli analizirali, smo se lotili pisanja raziskovalne naloge. Začeli smo s teoretičnim ozadjem, v katerem smo predstavili življenje in dela Williama Shakespeara. V pomoč so nam bili knjižni in spletni viri. Prav tako smo vključili obnovi zgodb obeh del. Obnovo zgodb smo pisali sami, vanjo pa vključevali razne citate, ki dopolnjujejo oz. potrjujejo idejo tekočega dogodka.

Po zapisanem teoretičnem ozadju smo primerjali zapiske in predstavili razlike in podobnosti med dramo in filmom.

7 PRIMERJALNA ANALIZA

7.1 Primerjava zgodbe po dejanjih

7.1.1 Prolog

V prologu v Shakespearjevi tragediji je bralcu predstavljen okvir zgodbe. Kor, veronski meščan, omeni spor med družinama, pove, kako se je iz tega sovraštva rodila ljubezen, katere smrt konča nestrpnost med predstavljenima družinama. Zgodba se bo dogajala v Veroni in bo trajala približno dve uri, nam pove, nato se tragedija začne.

V uprizorjenem filmu je bralcu v nasprotju s knjigo okvir zgodbe predstavljen na televiziji, predstavi ga voditeljica televizijskega programa. Vsebina prologa je ohranjena in se ne spreminja.

7.1.2 1. dejanje

V Veroni vlada spor med družinama Capulet in Monteg. Sovraštvo velikokrat povzroči nemir v mestu, zato ga knez želi končati. V prvem dejanju se najprej spoprimejo Tybalt, Mercutio in Benvolio, saj sta Romeoova prijatelja Julijinemu bratrancu kazala osle in ga izzivala. V drami lahko sklepamo, da je bilo orožje meč, saj Capulet ženi reče: »[...] Hej, daj moj dolgi meč!«¹³. V filmski uprizoritvi Capulet pove enako, vendar v nasprotju s knjigo prime pištolo. V prepiru so prisotni še ostali sorodniki, ki povzročijo veliko škode in jezo meščanov. Knez zagrozi, da bo naslednjega, ki zaneti prepir, obsodil na smrt.

Julijin oče kasneje privoli v poroko Parisa in svoje hčere ter v znak dobre volje priredi zabavo, na katero so povabljeni vsi razen Montegove družine. Romeo, ki se Benvoliu toži o svojem nesrečnem ljubezenskem življenju, v Shakespearjevi tragediji od sluge izve za zabavo in po Benvoliovem prepričevanju privoli v udeležbo na ples, na katerega sicer nista povabljena. V filmu za napovedano zabavo slišita po televiziji. V obeh delih Benvolio Romea prepriča, da se plesa udeleži, kajti tam bo tudi Rozalina, ki po videzu ne bo kos ostalim udeleženkam plesa, kar bi po njegovem mnenju prepričalo Romea, da so na svetu tudi druga, lahko veliko boljša dekleta kot Rozalina. Pred plesom se Romeo, Benvolio in Mercutio pogovarjajo o nesrečni ljubezni, kako te v sanjah obišče kraljica Mabi, ki obupanim ljudem prinaša lažno upanje. Romeo se kasneje zamisli, obda ga slutnja, da bo udeležba na plesu zanj usodna, da se bo zaljubil, vendar ga bo to stalo življenja. To žalostno in obupano misel v knjigi odmisli sam, v filmu pa vzame drogo, zaradi katere bi odmisлил težave in se za eno noč sprostil.

¹³ Shakespeare, 1999, str.62

Spoznanje glavnih oseb se razlikuje v kraju dogajanja in vsebini dogodka. V knjigi na plesu Julijin snubec ni prisoten, zato stoji ob vitezu in mu drži roko. Romeo jo prvič opazi in si je želi spoznati. Stopi k njej in jo ogovori. Na plesu se prvič poljubita, vendar kasneje ugotovita, da sta pripadnika sovražnih si družin. V filmski upodobitvi se na plesu Romeo slabo počuti zaradi vzetega poživila. Odide v kopalnico, kjer se umiri in spije malo vode. Ko se obrne, zagleda Julijo. Opazujeta se skozi akvarij, ki je meja med moško in žensko stranjo. Trenutek zmoti Dojka, ki Juliji pove, da želi njen bodoči mož zaplesati z njo. V nasprotju s knjigo je v filmu na plesu prisoten njen bodoči zaročenec Paris. Romeo jo opazuje, in ko je plesa konec, stopi k njej. Po krajšem pogovoru se poljubita, vendar ju spet zmoti Dojka, ki Juliji pove, da je ta fant Romeo, sin Montega, očetovega sovražnika. Romeu ugotovi, da je Julija Capuletova, potem pa ga Benvolio povleče za seboj in skupaj odideta ven.

7. 1. 3 2. dejanje

V drugem dejanju se v filmu vsebina, povzeta iz knjige, ohranja. Potek dogodka se rahlo razlikuje v času skrivne poroke. V knjigi poroka ni podrobno opisana, predstavljeno je le dogajanje pred njo, ko se zaljubljenca srečata in pogovarjata. Njun pogovor prekine Lorenzo, ki pove: »Ne bosta sama, povem pošteno, prej kakor cerkev vaju združi v eno«¹⁴. Želi povedati, da naj z obredom pohitijo, da ne bosta imela spolnih odnosov pred poroko. V filmu je podrobneje prikazan potek poroke in ni predstavljeno dogajanja pred njo. Na poroki so prisotni Lorenzo, Romeo in Julija, Dojka in njen sluga. Ko Julija stopi pred oltar, ju Lorenzo poroči in zaveže pred Bogom. Prizor se konča s poljubom.

7. 1. 4 3. dejanje

V tretjem dejanju je bralcu predstavljen prvi tragični moment, ki opisuje Tybaltovo smrt. V knjigi se srečajo Mercutio, Benvolio, Romeo in Tybalt. Po krajšem izzivanju Tybalt ubije Mercutio, za kar se želi Romeo maščevati. Smrt Julijinega sorodnika je podrobneje in bolj tragično predstavljena v filmu. V knjigi se po Mercutiovi smrti Tybalt vrne in stopi k Romeu. Spet ga začne izzivati; ker je Romeo jezen, se na Tybaltovo pobudo spopadeta in Romeo hitro zmaga. Po Tybaltovi smrti Romeo pobegne, za njegovo dejanje ga knez obsodi na izgon. V filmski upodobitvi je potek dogodkov drugačen in traja dlje časa. Prav tako kot v knjigi se srečajo Tybalt, Mercutio, Benvolio in Romeo. Mercutio pade, saj ga Tybalt zabode. Ko ugotovi, kaj je storil, pobegne in se ne vrne.

¹⁴ Shakespeare, 1999, str. 107

Romeo je žalosten in nekaj časa ostane pri Mercutiu, ko pa se zamisli in ugotovi, kaj mu je Tybalt storil, vstane in steče do avta. Tragični moment se v nasprotju s knjigo zgodi kasneje, zvečer, na ulici. Prikazan je jezni Romeo, ki se, poln maščevalnosti, z avtom zaleti v Tybalta, ga prevrne in poškoduje, a še ne ubije. Tybalt želi pobegniti pred Romeom, vendar ta steče za njim in ko nima več kam iti, ga ustrelji. Za dejanje sliši policist, ki ga kljub prigovarjanju in nasprotovanju Julijine matere, ki v obeh delih meni, da bi morilec Romeo moral biti obsojen na smrt, obsodi 'samo' na izgon iz Verone. Julija kljub temu da je umrl njen bratranec, žaluje za Romeom. Starši, ki želijo, da bi se Julija počutila bolje, privolijo v poroko s Parisom. Sledi vrhunec, v katerem mladoporočenca skupaj preživita noč. Ko naslednji dan Romeo odide, Julija izve, da se bo v četrtek poročila s Parisom. V tem trenutku ji hrbet obrnejo starši in dojlja, tako ostane v tej bolečini sama.

7. 1. 5 4. dejanje

Potek dogajanja v četrtem dejanju je do četrtega prizora v filmu enak dogajanju v knjigi. V knjižni predlogi je prizor, v katerem ugotovijo, da je Julija 'mrtva', prikazan podrobneje. Opisuje dogajanje pred ugotovitvijo, v katerem se pogovarjata Dojka in mati. Mati dojlji naroči, naj gre Julijo uredit za poroko. Ko stopi v sobo, ugotovi tragično resnico in pokliče družino. V filmu je ta prizor izpuščen, v Julijini sobi je že prisoten Lorenzo, ki to napoti v grobnico.

7. 1. 6 5. dejanje

Romeo od Baltazarja izve za Julijino smrt. Odloči se, da bo umrl zraven svoje ljubljene, zato gre k lekarju in ga prosi za strup, ki ga bo ubil. V knjigi ima vstop v cerkev prost, a ga v njej čakajo izzivi, v filmu pa je pot v cerkev težja, a ko je v njej, lahko prosto stopi k Juliji. V tragediji Romeo, potem ko prejme strup, z Baltazarjem odide v Verono in stopi v cerkev. V filmski upodobitvi pa ga na poti v grobnico lovi policija in ga skoraj ujame tik pred vstopom. Romeu uspe pobegniti in zaklene se v cerkev. V knjigi Romeo v grobnici sreča Parisa, ki žaluje zaradi Julijine smrti. Ta ga napade, ker misli, da je vzrok njene smrti Romeo, ki je ubil njenega bratranca, medtem ko v filmu Romeo brez težav stopi k Juliji in tam za njo žaluje. Sledi t. i. katastrofa, v kateri Romeo spiže strup, ki ga v knjigi takoj ubije. Julija se zbudi, šele ko vidi svojega moža mrtvega ležati zraven sebe. Vzame nož in se iz žalosti zabode. V filmu Romeo prav tako spiže strup, a ga ta ne ubije takoj. Ko se Julija zbudi, je njen izbranec še priseben, a kmalu umre v poljubu. Julija se iz obupanosti ustrelji. Na kraj nesreče pridejo knez, pripadniki obeh družin in someščani. V Shakespearjevi drami se družini pobotata, izkažeta si spoštovanje in ugotovita, v kaj so vodila njuna nespametna dejanja in nepremišljeno sovraštvo. V nasprotju z napisano dramo v filmu sporazum pripadnikov sovražnih

si družin ni prikazan. Kaže le obupan in žalosten obraz še zmeraj sovražnih si očetov Monteg in Capulet.

7. 2 Primerjava dramskih oseb

Dramske osebe so v filmu ohranile svoje značajske lastnosti. Mladi pripadniki družin kažejo svojo mladostno stran z raznimi šalami, s pogovori in z nepremišljenimi odločitvami. Vztrajajo ob svoji odločitvi, čeprav vedo, kakšna je lahko njihova usoda.

Starejše osebe kažejo svojo zastarelost, zaslepljenost in ozkosrčnost. Do svojih otrok ne čutijo tesne čustvene povezanosti. So zelo tekmovalne in prepirljive, saj v pripadnikih nasprotne družine vidijo le slabo in vsako še tako majhno napako vidijo kot vzrok za nov prepir.

7. 2. 1 Romeo

Romeo, sin Montegov, je glavni, tragični junak drame, žrtev usode in svojih dejanj.

Njegove značajske lastnosti so sprva lahkomišelnost, depresivnost, obupanost in nezvestoba, a kasneje pokaže zvestobo do Julije, ljubezen in odraslost. Romeove značajske lastnosti in sorodstvene vezi se v filmski upodobitvi ohranjajo. Romeo kaže svojo lahkomišelnost z odločitvijo, da se bo plesa udeležil kljub slabi slutnji, da bo zaradi tega umrl. Bil je depresiven, saj mu Rozalina ni izkazovala enakih čustev kot on njej, zato je bil obupna, a hkrati zvest, saj se je zapovedal, da ne bo pogledal nobene druge ženske, ker ljubi le njo. Njegova nezvestoba do Rozaline se je pokazala v prizoru, ko je zagledal Julijo, kajti na Rozalino je takoj pozabil. Ko sta se z Julijo odločila, da se bosta poročila, je pokazal svojo odraslo stran in dojilji obljubil, da Juliji ne bo storil ničesar žalega, da ji bo ostal zvest in da ji bo izkazoval popolno ljubezen. Ko je slišal, da je Julija umrla, se je odločil, da bo umrl tudi sam, saj brez Julije na tem svetu ni mogel živeti. S tem je pokazal svojo odločnost, zvestobo in neskončno ljubezen, ki jo čuti do Julije.

7. 2. 2 Julija

Julija, edinka Capuletove družine in tragična junakinja, je prav tako žrtev usode in svojih dejanj. Sprva je zdolgočaseno, vzvišeno in razvajeno dekle, ki se zgleduje le po svoji materi. V prizoru na balkonu Romeu pove: »Res, lepi Monteg, preiskrena sem, zato se zdim ti lahkomišelnost: toda verjemi, da ti bom zvestejša od tistih, ki se spretno branijo«¹⁵. Omeni tri pomembne značajske lastnosti, ki jih kaže, ko se zaljubi; iskrenost, zvestoba in lahkomišelnost. Ljubezen jo spremeni in

¹⁵ Shakespeare, 1999, str. 90,91

menimo, da zaradi Romea postane boljša oseba, čeprav se zaveže s sovražnikovim otrokom, kar je v njihovih razmerah prepovedano. Julijin značaj je v filmu enak in se ohranja. Prikazana je kot mlado, komaj 14 let staro dekle, kateremu sta napovedani že dve poroki. Z uporom pri napovedani drugi poroki je pokazala svojo odločnost, ko se je zoperstavila svojemu očetu.

7. 2. 3 Očeta Capulet in Monteg

Menimo, da sta si značajsko Capulet in Monteg zelo podobna. Sta zastarela in trmasta starca, katerih slepota, ozkosrčnost in trmoglavost stane življenje njuna otroka. Ne vidita, v kakšnem trpljenju živita edinca, ki ne moreta živeti srečno, ker je ljubezen njunega življenja hkrati njun sovražnik. Sta zelo odločna in ne pokažeta svoje čustvene strani vse do konca, ko njuna otroka umreta. Značajske lastnosti očetov se v filmski upodobitvi razlikujejo od drame. V knjigi se Capuletov odnos do hčere spremeni, ko ugotovi oz. misli, da je ta mrtva. Izpove ji svojo ljubezen in pokaže čustva, ki jih bralec do tedaj ni moral zaslediti. V filmu teh čustev ne pokaže, saj je del, v katerem družina ugotovi, da je Julija mrtva, izpuščen.

Prav tako se razlikujeta v odnosu, ki ga očeta pokažeta na koncu tragedije. V drami si prej sovražnika sedaj podasta roko in ugotovita, kam so njuna dejanja vodila. Ob smrti otrok izkažeta sočustvovanje, spoštovanje in žalost. V filmski upodobitvi v nasprotju s knjigo očeta ostaneta brez besed. Ne pokažeta ne žalosti, ne sočustvovanja, ne jeze, ničesar. Menimo, da je režiser filma želel ustvariti napetost v zraku, ki si jo lahko vsak gledalec predstavlja po svoje. Dejstvo pa je, da si pripadnika sovražnih družin rok nista podala in tako nista izkazala spoštovanja in sočustvovanja do še zmeraj sovražnikove družine.

7. 3 Primerjava dogajalnega prostora in časa

Osrednji kraj dogajanja je v obeh delih enak. Zgodba se dogaja v Veroni, kjer se glavna junaka zgodbe spoznata. Vendar kraj dogajanja ni ves čas enoten. Po Romeovem umoru Tybalta se dogajanje prestavi v Mantovo, kamor je Romeo izgnan. Območje, kjer se dogodki oz. pripetljaji dogajajo, pa se v tragediji oz. filmu razlikujejo, in sicer s tem mislimo na stranske prostore dogajanja – v drami npr. cesta, Capuletova hiša, Lorenzova celica, Julijina soba, in v filmu pa plaža, prostor za igranje biljarda, cerkev ...

Predstavili bomo razlike med kraji dogajanja v drami oz. filmu, kot so prvo srečanje, prvi ljubezenski prizor ...

7. 3. 1 Ples v maskah

Prvo srečanje Romea in Julije se v primerjavi med dramo in filmom zelo razlikuje. V Shakespearjevi tragediji Romeo Julijo zagleda na plesu v plesni dvorani, v Luhrmannovi različici pa se srečata v kopalnici, kjer se opazujeta skozi akvarij, ki ju omejuje.

7. 3. 2 Prizor na vrtu

Prvi ljubezenski prizor, kjer se zaljubljenca drugič pogovarjata, se v knjigi in v filmu dogaja na Julijinem dvorišču. Prikazan je znani vrtni prizor, imenovan tudi balkonski prizor. Razlika je v tem, da v drami prizor poteka pod balkonom oz. na njem, medtem ko se v filmu prenese v bazen, kjer se otroka poljubljata in kasneje odločita za poroko.

7. 3. 3 Mercutiova smrt

Luhrmann je za kraj, kjer se družijo Montegov sin in prijatelji, že na začetku izbral plažo. Spopadejo se Tybalt, Mercutio, Benvolio in Romeo; tu Mercutio umori Tybalt, ki kasneje pobegne z avtom. V tragediji pa se tragični dogodek zgodi v Veroni na trgu, kjer prav tako prvi pade Mercutio.

7. 3. 4 Tybaltova smrt

Prvi tragični moment, Tybaltova smrt, se v delih razlikuje v dogajalnem prostoru in času. V knjigi Tybalt po storjenem grehu ne pobegne, temveč gre k Romeu, ki ga iz maščevalnosti ubije, prav tako na trgu. Tybalt pade v enakem delu dneva, kot je prej padel Mercutio. V filmu se dogajalni prostor spremeni, saj Tybalt pobegne. Tybaltovega življenja je skoraj konec na cesti, kjer se zaleti v Romeov avto. Življenje mu konča Romeo, ki ga na trgu ustrelji. Dogajalni čas je prav tako spremenjen in premaknjen na poznejše ure. Smrt je predstavljena zvečer; ljudi, ki bi dogodku prisostvovali, ni.

7. 3. 5 Zaključek

Družini ugotovita za smrt otrok na različnih krajih in ob različnem času. V knjigi kraj dogajanja ni točno določen, a ker avtor ni omenil nobenih sprememb, menimo, da je na enakem mestu, kot kjer sta umrla tragična junaka, torej v cerkvi. Za smrt družini izvesta skoraj takoj po dogodku, ker paž pokliče stražnike, ki v cerkev stopijo takoj po Julijini smrti.

V filmu gledalec ne izve, kdaj družini izvesta za smrt, vendar, ker ni bilo nikogar, ki bi videl tragičen dogodek, menimo, da za novico nista izvedli takoj. Prostor je postavljen pred cerkvijo, kjer bolničarji zaviti trupli nosijo v mrtvaški kombi.

7. 4 Primerjava jezika

Shakespearejevo dramo je prvi prevedel Oton Župančič, nato pa med drugimi tudi Milan Jesih; v filmskih podnapisih je bil uporabljen prevod slednjega. Ker se prevajalca knjige in filma razlikujeta, je jezik težje primerjati, zato smo se odločili, da bomo opazovali, ali so v filmu prisotni pomembni citati, ki opisujejo in povzemajo globlji pomen drame. Analizirali bomo, ali so v filmu predstavljeni na enak način in z enakim pomenom kot v drami.

- »[...] zlo slutnjo imam – da neko hudo, kar v zvezdah visi, bo svoje snidenje z nocojšnjim slavjem bridko začelo in končalo dni ničvrednega življenja v mojih prsih z neusmiljeno pokoro zgodnje smrti« (Jesih, 1999, str. 50). Prizor, v katerem Romeo sluti, da ga čaka prezgodnja smrt, je prisoten in identičen tudi v filmu.
- »Sem ljubil kdaj? Pogled, nikdar, povej – lepote prave ni bilo doslej!« (Jesih, 1999, str. 54). Romeo se zaljubi na prvi pogled; v drami se izpove, ko Julijo zagleda prvič, v filmski upodobitvi pa v nasprotju s tragedijo njeno prečudovito lepoto omeni, ko jo opazuje drugič, med plesom s Parisom.
- »Če pot ljubezni tvoje je poštena in meri na poroko, daj mi glas po slu, ki jutri ga napotim k tebi [...]« (Jesih, 1999, str. 92).

V filmu je besedilo zapisano rahlo drugačno in manj poetično: »Če tvoj nagib je časten in tvoj namen poroka, jutri mi pošlji koga, da ti sporočim [...]« (Romeo+Juliet, 1996). Julija v filmu predlaga, naj Romeo pošlje k njej sla, medtem ko v drami pove, da bo sla poslala sama.

- »Knez ti naložil je milejšo kazen. Ne smrt telesna, marveč le izgnanstvo« (Jesih, 1999, str. 137). Lorenzo v celici Romeu pove, da je izgnan iz mesta. V filmu tega pogovora ni, saj je Romeo za kazen že vedel.
- »O, Monteg, brat, podaj mi svojo roko. To hčeri daj za vdovstvo, več ne terjam« (Jesih, 1999, str. 223), Prizor v katerem očeta sprejmeta sporazum in končata sovraštvo, je predstavljen le v drami. V filmski upodobitvi je ta prizor in s tem tudi zelo pomemben sklepni citat izpuščen.

7. 5 Primerjava idej

7. 5. 1 Primerjana ideja knjige in filma

Ideja tragedij se v delih razlikuje, predvsem po zaključku.

Romeo in Julija sta tragična junaka, ki jima je Lorenzo pomagal pri izpolnitvi njune prepovedane ljubezni. Njegov namen je bil ustvariti mir med družinama in ustaviti prisotno sovraštvo, ki ne škodi le njihovim odnosom, temveč tudi sovaščanom, ki zaradi njihovih sporov in preprirov trpijo. Ko Romeo in Julija skupaj umreta, se družini zavesta vzroka njune smrti – sovraštvo med družinama in prepoved kakršnih koli stikov s pripadniki nasprotne družine. V drami je predstavljen sklepni moment, v katerem očeta sprejmeta sporazum spoštovanja in si podasta roke.

V filmski upodobitvi očeta ne spoznata posledic njunega sovraštva, zato si rok ne podasta, ampak se le gledata. Gledalec lahko prikazan pogled razume kot jezo, ki jo čutita, ker mislita, da je vzrok smrti otroka prav poroka s sovražnikovim potomcem. Lahko pa ga razume kot nekakšen prikaz spoštovanja, v katerem sta očeta ostala brez besed, ker sta ugotovila, da je bila usoda njunih otrok posledica njune zaslepljenosti in ozkosrčnosti.

7. 5. 2 Ideja v knjigi

Tragična junaka Romeo in Julija fizično umreta, vendar se s smrtjo njuna ljubezen ne konča. Lorenzova želja se izpolni, ker poroka in smrt mladoporočencev privede do sporazuma družin.

7. 5. 3 Ideja v filmski upodobitvi

Tragična junaka Romeo in Julija premineta skupaj v objemu. Njune ljubezni na svetu je konec, vendar menimo, da prikazana montaža na koncu opiše neskončno ljubezen, ki je prisotna še v onostranstvu. Smrt otrok ne privede do pobotanja sovražnih si družin, temveč v srce parajočo tišino.

8 REZULTATI IN RAZPRAVA

Po končani analizi in proučitvi podobnosti in razlik smo hipoteze potrdili oz. ovrgli.

8. 1 Hipoteza 1

Film je nastal v sodobnejšem obdobju, zato menimo, da so zunanje okoliščine vplivale na vsebino in prikaz določenih dogodkov v zgodbi.

Prvo hipotezo lahko potrdimo. Menimo, da so na nastanek filmske upodobitve zagotovo vplivale zunanje okoliščine, kot so izumljeno novo orožje, nova prevozna sredstva, novi načini, kako pozabiti na probleme ... Zaradi teh dejavnikov je bil prikaz vsebine v filmu drugačen.

- Sovražniki se niso mečevali, temveč so se si grozili s pištolami.
- Romeo, ki je želel pozabiti na težave, ki jih je tem času imel zaradi Rozalininega zavračanja, je v filmu vzel poživilo, medtem ko se je v tragediji skušal s težavo le sprijazniti.
- Tybaltova smrt je v filmu prikazana posodobljeno, tj. kot prometna nesreča, kar pa je bilo v 16. stoletju seveda nemogoče.
- Julija se je na koncu usmrtila s strelom s pištolo v glavo, v drami pa se je zabolala, kar kaže vpliv sodobnega dogajalnega časa.

Menimo, da se zaradi zunanjih okoliščin vsebina zgodbe ni spremenila. Glavni motivi so ostali enaki in vsebina pomembnih delov dramskega trikotnika je bila ohranjena, le prikazana je bila na drugačen način, kot si jo je zamislil W. Shakespeare.

8. 2 Hipoteza 2

Kraj dogajanja bo spremenjen.

Hipotezo lahko delno potrdimo. Osrednji kraj dogajanja je v filmu ostal ohranjen in se ni spreminjal. Spreminjali so se stranski prostori, kjer so se dogajali tragični dogodki in prizori.

8. 3 Hipoteza 3

Ker sta avtorja filma za motiv izbrala že napisano delo, se sorodstvene vezi ohranjajo.

Hipotezo potrdimo. Sorodstvene vezi so se ohranjale, prav tako so se značajske lastnosti posameznih oseb. V filmu so le v zaključku Julijini starši Montegi in Capuleti ravnali drugače kot v tragediji.

8. 4 Hipoteza 4 in hipoteza 5

Jezik ostaja nespremenjen, v primeru da je bil uporabljen prevod Otona Župančiča. Če bo uporabljen prevod drugega avtorja, bodo deli v filmu, kjer se jezik ne bo skladal z napisano knjigo. Hipotezo potrdimo. Knjižni zapis je pripravil Oton Župančič, v filmskih podnapisih je bil uporabljen prevod Milana Jesiha. Ker sta prevajalca zgodbi prevedla drugače, se jezik v filmu ni skladal z izbrano izdajo.

Jezik smo zato analizirali s pomočjo knjižne predloge, ki jo je prevedel Milan Jesih. Ugotovili smo, da se citati oz. verzi iz knjige prisotni tudi v filmski različici. Če je bil kakšen prizor dodan oz. odvzet, se jezik in slog ni skladal s prevodom.

8. 5 Hipoteza 6

V nasprotju z vsebino se v filmski upodobitvi glavna ideja zgodbe ohranja.

Hipotezo lahko ovržemo. Ugotovili smo prav nasprotno – vsebina se je v večini primerov ohranjala, a je bila ideja zgodbe na koncu spremenjena.

9 ZAKLJUČEK

S pisanjem raziskovalne naloge smo se želeli poglobiti v delo Williama Shakespearja in ugotoviti, kako lahko čas, v katerem živimo, spremeni idejo, kako si določeno zgodbo predstavljamo. Ugotovili smo, da se ljudje in življenje spreminjamo, da se razvijamo in da si zato zgodbe predstavljamo drugače, tako da je lažje razumljivo tedaj živečim generacijam, tj. gledalcem oz. bralcem.

Zgodbo si je zato avtor filma predstavljal drugače in jo javnosti predstavil na svoj izviren način. Spoznali smo, da gledati film ali prebrati knjigo ni primerljivo. Če želimo zgodbo razumeti, kot je bila napisana, menimo, je najbolje, da preberemo izvirnik. Kadar pa želimo videti, kako bi bila zgodba prikazana in se dogajala v današnjem času, pa si lahko ogledamo zaigrano različico filma, ki nam bo to prikazala.

Po opravljeni analizi in zapisanem zaključku menimo, da je namen naše raziskovalne naloge dosežen.

10 DRUŽBENA ODGOVORNOST

Menimo, da lahko naša naloga vpliva na družbeno odgovornost. Ko spoznamo vsebino in idejo zgodbe, lahko ta vpliva na kakovost človekovega življenja. V knjižni predlogi sta predstavljeni družini, ki živita v sovražnih odnosih. Zaradi teh se na koncu drame zgodi tragedija oz. katastrofa, kajti glavna junaka, nosilca morale, umreta. Ideja nam predstavi, da če bi se družini spoštovali in razumeli, se to ne bi zgodilo. Ljubezen je namreč močnejša od slehernega sovraštva.

»Spoštovanje interesov deležnikov/ interesnih skupin«¹⁶ je eno izmed sedmih načel družbene odgovornosti. Shakespearjeva tragedija je vodila v tragičen konec, ker ugledni družini nista spoštovali interesov druge. Menimo, da je to v današnjem času zelo pomembno, kajti namen posameznika ne sme biti kogarkoli prizadeti, ker drugače razmišlja, govori drugačen jezik, ima drugačno barvo kože, je drugačne spolne ali verske usmerjenosti ...

Ob pisanju naloge smo upoštevali vsa ta načela in spoštovali dejstvo, da lahko avtor vsako delo interpretira na svoj način, če ima za to tehten razlog.

¹⁶ <https://zpm-mb.si/wp-content/uploads/2020/01/Navodila-za-pripravo-nalog.pdf>, str. 4

11 VIRI IN LITERATURA

11. 1 Literatura

- Shakespeare, W. (1999). Romeo in Julija. Ljubljana: OPTIMA
- Shakespeare, w. (1991). Romeo in Julija. Ljubljana: Založba mladinska knjiga
- Geenenblatt, S. (2016). Will in svet. Ljubljana: Knjižna zbirka koda

11. 2 Spletni viri

- William Shakespeare, 2019, URL:
https://sl.wikipedia.org/wiki/William_Shakespeare#Književni_opus (uporabljeno 11. 1. 2020)

11. 3 Viri slik

- Slika 1: William Skakespeare, <https://www.biography.com/writer/william-shakespeare>
- Slika 2: Romeo+Juliet, <https://www.vanityfair.com/hollywood/2016/11/romeo-juliet-baz-luhrmann-gifs-fashion-costumes>